

Škola: ZŠ a MŠ Krakovany
Preventivní program Ředitelka školy: Mgr. Jitka Holíková Metodik prim. prevence: Pavlína Lehká

OBSAH

- Úvod
- Cíl preventivního programu
- Řízení a realizace preventivních aktivit
- Vzdělávání
- Vytýčení sociálně patologických jevů
- Charakteristika školy
- Primární prevence v rámci jednotlivých vyučovacích předmětů
- Analýza současného stavu ve škole
- I.stupeň
- Charakteristika a projevy šikany
- Koordinace preventivních aktivit ve škole
- Metody práce
- Jednorázové aktivity
- Řešení přestupků
- Spolupráce s rodiči
- Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi
- Harmonogram programu na školní rok 2022-2023
- Hodnocení školního roku 2021-2022
- Závěr

Úvod

Preventivní program vychází z pokynu MŠMT, č.j.: 1454/2000 – 51, který do prevence sociopatologických jevů zařazuje konzumaci drog včetně alkoholu, kouření, kriminalitu, virtuální drogy a gambling, záškoláctví, šikanování a jiné násilí, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus, kyberšikana.

Drogy a jiné sociálně patologické jevy se dotýkají i děti, které navštěvují základní školu. Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

V tomto věku patří žáci k nejohroženější skupině, a proto i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární protidrogové prevence a prevence sociálně patologických jevů, za pomoci různých subjektů.

Vytýčení sociálně patologických jevů

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

- drogové závislosti, alkoholismus, kouření
- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- virtuální drogy (počítače, televize, video)
- záškoláctví
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus
- kyberšikana

Cíl preventivního programu

Prostředí školy je vedle rodiny druhým místem, kde dochází k utváření osobnosti žáka, proto je naším cílem ve spolupráci školy a rodičů a na základě minimálního preventivního programu poskytnout dostatečný základ pro rozvíjení takové osobnosti žáka, která se, s ohledem na svůj věk, dokáže orientovat v problematice sociálněpatologických jevů, dokáže si vážit svého zdraví, bude znát svoji hodnotu, bude umět dělat rozhodnutí, bude umět říci NE! negativním vlivům, bude umět pracovat se svým volným časem a dokáže zvládat základní sociální dovednosti. Naším cílem je tedy vést žáky ke správným životním postojům a hodnotám.

Cílem našeho programu je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddelitelnou součástí výuky a života školy.

Charakteristika školy

Jsme základní škola s právní subjektivitou. Pracujeme podle vzdělávacího programu Škola pro život. Platnost dokumentu od 31.8. 2011. Verze 5. schváleno 28. srpna 2017 s platností od 1.9.2017. V současné době navštěvuje I. stupeň 78 žáků.

PRIMÁRNÍ PREVENCE V RÁMCI JEDNOTLIVÝCH VYUČOVACÍCH PŘEDMĚTŮ

Primární prevenci na prvním stupni má na starost třídní učitel, s touto oblastí mají děti možnost setkat se v prvouce, přírodovědě a vlastivědě. Při výuce lze využít různé metody, např. výklad, skupinová práce, brainstorming, projektové vyučování, prvky dramatické výchovy, lze využít materiály školy týkající se primární prevence (viz níže). V prvních a druhých třídách je primární prevence téměř nedílnou součástí a prolíná se všemi předměty. ŠMP doporučuje zařadit tato témata a záleží na konkrétním učiteli, zda je do své výuky zařadí.

1.třída

- Osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy
- Zásady vzájemné komunikace
- Vztahy mezi dětmi v kolektivu
- Základní hygienické návyky
- Využívání volného času, důležitá je zde úloha rodiny jako koordinátora těchto aktivit

2.třída

- Lidské tělo
- Zdraví a jeho ohrožení
- Zacházení s léky
- Režim dne
- Zásady vzájemné komunikace děti – dospělí
- Vztahy mezi dětmi v kolektivu

Po dvou letech by děti měly znát a vědět, co je:

Definice drogy, rozlišení mezi potravinami, jedy a léky. Kdo smí léky podávat. Nesprávné podávání léků je škodlivé. Znalost jedovatých a nebezpečných předmětů v okolí. Znalost

důležitých návyků – výživy, hygieny, spánku a cvičení. Jak se chránit před cizími lidmi. Jak odmítat věci, o nichž se ví, že jsou špatné. Naučit se sdělovat dospělým příhody o cizích lidech. Jak s dětmi ve třídě žít a komunikovat. Vědomí rodiny jako zázemí a útočiště dítěte. Rozhodovat se na základě úvahy.

3.třída

- Pojmy v problematice prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti.
- Zdraví a jeho ochrana.
- Lidé kolem nás – násilné činy, jejich trestní postih, vzájemná pomoc.
- Návyky k samostatnosti, využití volného času nejen po vyučování (film, televize), ale i o přestávkách.
- Způsob reakce při obtěžování cizí osobou – nácvik situace.

4.třída

- Lidské tělo – rozdílnost pohlaví.
- Životospráva a důsledky nevhodných návyků
- Využívání volného času
- Pojmy – drogová závislost a sexuální výchova
- Vztahy v dětském kolektivu

5.třída

- Domov, Rodina – důvěra, vztahy
- Léčivé a návykové látky
- Využívání volného času, vztahy v dětském kolektivu
- Komunikace
- Poznatky o zákl. negativních vlivech tabáku a alkoholu.
- Puberta – její projevy.

Po pěti letech by měly děti vědět a znát:

Znalost přesných a specifických informací o alkoholu, tabáku, marihuaně. Informace o

velké škodlivosti návykových látek. Jaké následky má jejich užívání, které je v rozporu se zákonem a pravidly školy (podávání alkoholu nezletilým). Získávání asertivních dovedností při odmítání. Schopnost týmové spolupráce, vytváření zdravých vztahů. Respektování pravidel soužití a zákonů. Chápání hodnoty dobrých vzorů pro životní role. Snaha udržet si své zdraví. Být spořádaným žákem a občanem. Chápat problémy jiných, snažit se pomáhat.

Analýza současného stavu ve škole

K posouzení problematiky slouží dotazníky, které ukazují na informovanost žáků o sociálně patologických jevech, možný výskyt návykových látek na škole i mimo ní, vlastní názor na návykové látky a znalost možností pomoci.

O šikaně jsou žáci schopni mluvit a s pomocí učitelů se i bránit. Co se týká alkoholu a kouření, žáci vědí o možných následcích, ale dokud bude současný stav okolím tolerován, ani prevence nebude všemocná.

Charakteristika šikanování

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrožit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků.

Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nádavek pomluv vyhrožování a ponižování.

Probíhá nejčastěji mezi žáky ve stejné třídě či výchovné skupině a odehrává se v době přestávek, cestou do školy nebo ze školy a v době osobního volna.

Učitel nebo vychovatel, kterému bude znám případ šikanování a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení.

Projevy šikanování

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi.

Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.

Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem.

Nechutí dítě jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo).

Dítě odkládá odchod z domova případně je na něm možno pozorovat i strach.

Ztráta chuti k jídlu.

Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem.

Dítě chodí domů ze školy hladové (agresori mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).

Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!".

Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.

Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě.

Odmítá svěřit se s tím, co ho trápí.

Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.

Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.

Dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům.

Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma.

Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.).

Dítě se vyhýbá docházce do školy, zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

Školy a školská zařízení v prevenci šikanování

Každý pedagogický pracovník na všech typech škol vede ve výchovně vzdělávacím procesu důsledně a systematicky studenty k osvojování norem mezilidských vztahů.

Při podezření na šikanování žáka je nezbytná spolupráce vedení školy jak s rodinou oběti, tak s rodinou agresora.

Koordinace preventivních aktivit ve škole

Za koordinaci preventivních aktivit na škole odpovídá protidrogový koordinátor jmenovaný ředitelem školy. V rámci své činnosti připravuje Minimální preventivní program a jeho realizaci na škole. O programu jsou informováni všichni učitelé, rodiče (při třídních schůzkách), žáci. Koordinátor spolupracuje s výchovným poradcem a ostatními pedagogy, dále dalšími odborníky, institucemi a organizacemi.

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou prostřednictvím třídních učitelů informováni o realizaci Preventivního programu na škole. Problémy spojené s drogami a dalšími sociálně patologickými jevy je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Rodiče jsou informováni o situaci na škole i o možnostech případné pomoci při třídních schůzkách

Vzdělávání pedagogů

Pedagogové se v rámci svých možností zúčastní aktivit zaměřených na protidrogovou prevenci a prevenci sociálně patologických jevů. Škola jim poskytne nabídku programů seminářů a školení zabývajících se touto tematikou.

Metody práce

V rámci výuky jsou a budou i nadále kromě tradičních metod práce využívány další metody, které se osvědčily. Výchova bude probíhat mezipředmětově.

Některé používané metody práce:

- výklad (informace)
- samostatná práce (slohové práce na určená témata, referáty, informace za tisku...)
- besedy, diskuse
- sociální hry, hraní rolí, obhajoba určitého názoru, trénování způsobu odmítání
- párová, skupinová práce

V hodinách prvouky a přírodovědy je kladen důraz na nebezpečí kouření a používání alkoholických nápojů. Děti jsou informovány o možném zneužívání léků a orientačně o jiných drogách.

K osvojení preventivních ochranných kompetenci jsou hlavně využívány sociální hry, ve kterých se učí obhajovat svůj názor, řešit konflikty ve třídě, trénovat způsob odmítání, využívají i formy samostatných projektů za použití dostupné literatury.

Jednorázové a další aktivity

Aktivity, které se opakují: např. Den dětí, sportovní den, olympiády, Den otevřených dveří atd. Probíhají a budou probíhat besedy s odborníky podle možností školy.

Žáci musí vědět, kam se mohou obrátit se svými dotazy nebo kde získají potřebné informace. Mají možnost kdykoli prohodit svoje problémy s metodikem nebo výchovným poradcem.

Volnočasové aktivity

Žákům jsou nabízeny různé kroužky vedené učiteli ze ZŠ (počítače, florbal, hra na flétnu, dovedných rukou v rámci ŠD).

Řešení přestupků

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, týkající ho se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, bude toto klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z toho vyvozeny patřičné sankce.

Budou sledovány i další sociálně patologické jevy - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. podle zjištěných informací spolupráce s rodinou
3. doručení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění sociálního odboru, oddělení péče o dítě
5. v případě dealerství oznámení Policii ČR

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

- krajská protidrogová koordinátorka
- pedagogicko - psychologická poradna
- vzdělávání pedagogů, kteří realizují preventivní aktivity ve škole, odborná práce s dětmi ohroženými sociálně patologickým vývojem

Oblast zdravotnictví

- dětský lékař
- spolupráce při realizaci protidrogové prevence

Oblast sociálních věcí

- sociální odbor, kurátoři

Policie ČR, Městská policie

- Služba kriminální policie - oddělení nezletilých
- využit lektorských služeb policistů v oblasti sociálně patologických jevů

Harmonogram programu na školní rok 2022-2023

Časové rozvržení preventivních aktivit

září Pravidla chování a vzájemné soužití, zdvořilostní návyky, kamarádství

říjen Vytváření bezpečného prostředí, řešení nebezpečných situací

listopad Rozpoznávání nebezpečí a reakce na něj, přivolání pomoci

prosinec Mezilidské hodnoty, posilování prosociálních hodnot

leden Vytváření zdravých životních návyků, moje tělo, prevence úrazů, vzájemný respekt, péče o zdraví

únor Rozvoj komunikačních dovedností, rozvoj aktivního postoje k životu

březen Vztahy mezi lidmi, šikana v kolektivu dětí, kontakty s dospělými

duben Rozvoj naslouchání a porozumění mezi lidmi

květen Rozvoj citových vztahů, chráníme bezpečí své i druhých

červen Dodržujeme pravidla chování, osvojení pravidel bezpečnosti v silničním provozu

Specifická primární prevence - aktivity a programy zaměřené na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování

Policie – beseda s policií s přednáškou první pomoci
Dopravní výchova a návštěva dopravního hřiště
Hasík – program zaměřený na požární ochranu a první pomoc
Sanitka – program zaměřený na poskytnutí první pomoci
Ve školní družině programy zaměřené na preventivní výchovu a ochranu dětí před nebezpečnými situacemi
„Děti a hry o tom, co se stalo a stát se nemuselo“
„Děti a zdraví“
„Děti a slušné chování“
„Děti a ekologie“
„Děti v dopravním provozu“
„Etika a etiketa pro školáky“

Nespecifická primární prevence – aktivity zaměřené na zdravý životní styl a osvojování chování prostřednictvím smysluplného využívání volného času

Volnočasové aktivity vedené vyučujícími naší školy:

Hra na flétnu pro žáky 1. – 5.ročníku

Florbal pro žáky 2. – 5. ročníku

Volnočasové aktivity pro žáky po vyučování vedené externími vyučujícími:

Florbal – pravidelně každé pondělí

Aktivity pro žáky v rámci vyučování

Dopravní hřiště - Kolín

Plavání

Škola v přírodě horská chata Zvonice Kořenov

Hodnocení školního roku 2021-2022

V průběhu celého školního roku si paní učitelky v kmenových třídách i ve školní družině povídají s dětmi o osvojování pravidel slušného a pozitivního sociálního chování a snaží se rozvíjet veškeré aktivity podporující zdravý životní styl. V rámci specifické primární se bohužel neuskutečnily některé plánované akce na naší škole. Ve 4.a 5.třídě se uskutečnil program na posílení pozitivních vztahů ve třídě a v kolektivu pod vedením lektorky ze Semiramis. Program byl financován z rozpočtu OÚ. Primární prevence probíhala také v rámci hodin přírodovědy a prvouky.

Závěr

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu jejich školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče, prarodiče a odborníci. V rámci preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Toho chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě pomoci.

vypracovala
Lehká Pavlína
metodik primární prevence

Mgr. Jitka Holíková
ředitelka školy

V Krakovanech dne 2. září 2022